

TARBIYALANUVCHILARNING RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARGA ASOSLANGAN PEDAGOGIK FAOLIYATNI LOYIHALASH

Rozimova Asalxon Baxtiyar Qizi

*Qoraqalpog'iston Respublikasi
Beruniy Tumani 29 -DMTT direktori*

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha ta'limda innovatsion texnologiyalar asosida ta'lim jarayonlarini tashkil etish va rivojlantirish usullari, innovatsion boshqaruv funksiyalari va ta'lim jarayonlarida yuqori samaradorlikka erishish haqida ma'lumotlar berilgan.

Аннотация: В статье представлена информация о методах организации и развития образовательных процессов на основе инновационных технологий в дошкольном образовании, инновационных функциях управления и достижении высокой эффективности образовательных процессов.

Abstract: This article provides information on methods of organizing and developing educational processes based on innovative technologies in preschool education, innovative management functions and achieving high efficiency in educational processes.

Kalit so'zlar: innovatsiya, ta'lim, texnologiya, jarayon, boshqaruv, bolalar, maktabgacha ta'lim tashkiloti, pedagog kadrlar.

Ключевые слова: инновация, образование, технология, процесс, управление, дети, организация дошкольного образования, педагогический коллектив.

Key words: innovation, education, technology, process, management, children, preschool education organization, teaching staff.

Bugungi kunda Yangi O'zbekiston hayotining barcha sohalari chuqur islohotlar maydoniga aylangan. Bu jarayonda ijtimoiy sohaning asosi hisoblangan ta'lim tizimi ham bundan mustasno emas. Buning misolini qabul qilinayotgan huquqiy-me'yoriy hujjatlarda ko'rishimiz mumkin. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Oliy Majlisga Murojaatnomalari «Yoshlarga oid Davlat dasturi», yangi tahrirdagi «Ta'lim to'g'risida»gi Qonuni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 29 oktyabrdagi «Ilm-fanni 2030 yilgacha rivojlantirish kontsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida»gi PF-6097-son Farmonlari mamlakatimizda ta'lim va ilm-fan sohasini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etdi. Xususan, ta'lim tizimida qabul qilingan eng muhim hujjatlardan biri bu - «Ta'lim to'g'risida»gi Qonunning yangi tahrirda qabul qilinishi bo'ldi. Mazkur Qonunga asosan ta'lim sohasidagi asosiy prinsiplar, ta'lim tizimi, turlari va shakllari aniq belgilab qo'yildi. O'zbekiston taraqqiyotining yangi bosqichida ta'lim tizimini isloh qilish, sifatli ta'lim tuzilmasini yaratish, uzluksiz ta'limni yangi samarali jarayonga aylantirish masalalari tobora dolzarb bo'lib bormoqda. Bugungi kunning globallashuv davrida ta'lim sohasida tub o'zgarishlar yuz bermoqda. An'anaviy, passiv ta'lim usullari zamonaviy avlodning ehtiyojlariga javob bera olmasligi aniq bo'ldi. Shu sababli, ta'lim jarayoniga innovatsion yondashuvlar va zamonaviy texnologiyalarni joriy etish nafaqat zarurat, balki dolzarbdir. «Pedagogik faoliyatni loyihalash» tushunchasi shu zarurat natijasida paydo bo'lib, u nafaqat o'quv rejasini tayyorlashni, balki butun ta'lim muhitini, uning mazmuni, metodlari, shakllari va baholash usullarini tarbiyalanuvchining shaxsiy va kognitiv xususiyatlarini hisobga olgan holda oldindan rejalashtirish va yaratish jarayonidir.

Loyihaviy Ta'lim Texnologiyasi (Project-Based Learning)-Ushbu texnologiya butun bir pedagogik loyihaning asosi bo'lishi mumkin. pedagog real hayotiy muammoni yechishga qaratilgan

loyihani ishlab chiqadi. Tarbiyalanuvchilar kichik guruhlarda ishlab, ma'lumotlarni o'zi izlaydi, tahlil qiladi va yakuniy mahsulotlarni faoliyatga mos narsa yaratadi. Bu ularning jamoada ishlash, muammoni hal qilish va tadqiqot olib borish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Innovatsiya- yangi ilmiy bilimlarni, qandaydir kashfiyotlarni, ixtirolarni olishga qaratilgan tadqiqot faoliyatidan foydalanish orqali rivojlanadi. Bundan tashqari, innovatsiyalarning paydo bo'lishi loyihalash ishlarining natijasi bo'lishi ham mumkin. Bunda mavjud ilmiy nazariyalar va tushunchalar asosida amaliy harakatlarni amalga oshirish imkoniyatini aks ettiruvchi instrumental va texnologik bilimlar rivojlanadi. Shunday qilib, innovatsion loyihalar yaratiladi, bu esa keyinchalik yangi texnologiyalarning paydo bo'lishiga olib keladi. "Ta'lim" tushunchasi (arabcha "ilm olmoq" – o'qish, o'rganish hamda hayotiy tajriba asosida orttirilgan bilim va malakalar majmui) bilim berish, malaka va ko'nikmalar hosil qilish jarayoni, kishini hayotga va mehnatga tayyorlashning asosiy vositasi. Ta'lim jarayonida ma'lumot olinadi va tarbiya amalga oshiriladi. Ta'lim tor ma'noda o'qitish tushunchasini anglatadi. Lekin u faqat turli xildagi o'quv tashkilotlarida o'qitish jarayonini emas, oila, ishlab chiqarish va boshqa sohalarida ma'lumot berish jarayonini ham anglatadi. Chunki ta'limning mazmuni va mohiyati jamiyatning moddiy va madaniy taraqqiyoti darajasi bilan belgilanadi. Ijtimoiy munosabatlar, umumiy ma'lumotga bo'lgan ehtiyoj, kishilarning kasbiy tayyorgarligiga, ta'lim haqidagi pedagogik g'oyalarga qarab kishilik jamiyati taraqqiyotining turli bosqichlarida ta'limning mohiyati, metodi, tashkiliy shakllari o'zgarib yanada takomillashib borgan.

Pedagogik faoliyatni loyihalashning nazariy asoslari

Pedagogik loyihalash – bu ma'lum bir pedagogik maqsadga erishish uchun o'quv jarayonining mazmuni, texnologiyalari va natijalarini oldindan belgilash, loyihalash va rejalashtirish faoliyatidir. Ushbu jarayon quyidagi tamoyillarga asoslanadi:

- **Maqsadlilik:** Har qanday loyiha aniq belgilangan maqsad va vazifalar asosida yaratiladi.
- **Tizimlilik:** O'quv material, metodlar va baholash o'rtasida uzviy bog'liqlik mavjud.
- **Faollik va mustaqillik:** Loyiha tarbiyalanuvchini faol va mustaqil faoliyat olib borishiga yo'naltirilgan.
- **Shaxsga yo'naltirilganlik:** Har bir tarbiyalanuvchining individual imkoniyatlari va ehtiyojlarini inobatga oladi.
- **Integratsiya:** Turli fanlar va texnologiyalarni o'zaro bog'lash.

Ta'limning maqsadi-obyektiv hayot talablariga muvofiq holda o'zgarib borgan kabi, ta'limning xarakteri, yo'nalishi ham uning maqsadiga muvofiq o'zgarib boradi. Ta'lim dialektik tarzda taraqqiy etib boradigan ichki ziddiyatlar jarayonidir. Ta'lim bilish qobiliyatlari, his-tuyg'ular, idrok, shaxsni tarkib toptiruvchi kuchli omildir. Ta'lim jamiyat qurilishining muhim muammolarini hal qilish — jamiyatning moddiy-texnika bazasini yaratish, ijtimoiy munosabatlarni tarkib toptirish, jamiyatning yangi a'zosini tarbiyalashga yordam beradi.

Ta'limdagi innovatsiyalar- esa o'qitish va o'rgatish sohasidagi innovatsiyalarning paydo bo'lishiga qaratilgan kompleks tadbirlarni o'z ichiga oladi. Bu innovatsiyalar ta'lim jarayonini tashkil etishning usul va uslublari, ta'lim va tarbiya jarayonida foydalaniladigan resurslar, ilmiy nazariyalar va tushunchalarni ifoda etadi. Innovatsiyalar ta'lim faoliyati jarayonida ham rivojlanadi. O'quv jarayonida bilim oluvchilarning nazariy va amaliy bilimlari rivojlanadi, keyinchalik ular amaliy hayotning innovatsiyalar yaratish bilan bog'liq turli sohalarida qo'llanilishi mumkin.

Maktabgacha ta'lim tashkilotining zamonaviy direktori ish jarayonida bajaruvchi juda ko'p vazifalar ro'yxati mavjud. Boshqaruv vazifalari ro'yxati quyidagilarni o'z ichiga oladi:

Mahalliy rivojlanayotgan dasturlarning ulkan tanlov sharoitida ota-onalar yoshga to'liq javob beradigan narsalarni tanlash juda qiyin va ta'lim ehtiyojlari ta'minlanadi. Vakolatli fikrni olish bu masala faoliyat uchun maqbul sharoitlarni yaratishga imkon beradi yoshni rivojlantirish bolalar, oilaviy vakillarning oilaviy vakillari bilan samarali hamkorlikni barpo etish uchun zaruriy narsalarni yaratadilar, ota-onalarning nazarida o'qituvchining nufuzini oshiradi.

Bu tashkiliy ko'nikmalarni namoyish etish direktorga jamoa faoliyatidagi kamchiliklarni o'z vaqtida aniqlash va ularning oldini olish yondashuvlarini tahlil qilishga yordam beradi.

Xulosa: Xulosa qilib aytish mumkinki, zamonaviy ta'lim tizimida tarbiyalanuvchilarning faol, mustaqil va kreativ shaxs sifatida shakllanishi ularni hayotga tayyorlashning asosiy shartidir. Bu vazifani samarali amalga oshirishning eng ilg'or usullaridan biri – innovatsion texnologiyalar asosida pedagogik faoliyatni mohiyatan loyihalashdir.

Aqliy xarita, loyihaviy ta'lim, o'yinlashtirish va AR/VR kabi texnologiyalar nafaqat o'quv materialini o'zlashtirishni osonlashtiradi, balki tarbiyalanuvchilarda tanqidiy fikrlash, izlanuvchanlik va hamkorlik qilish kabi 21-asr ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shuning uchun ham har bir o'qituvchi o'z pedagogik mahoratini oshirib, an'anaviy dars qurilmasidan zamonaviy, loyihalashtirilgan pedagogik faoliyatga o'tishi, ta'lim sifati va samaradorligini yangi bosqichga ko'tarishning garovidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Nurmatov, A., & Melibayeva, R. (2022). Boshqaruv psixologiyasi.
2. O'zbekiston Respublikasining «Ta'lim to'g'risida»gi Qonuni. T.: 2020 y
3. M.A.Abdullayeva Maktabgacha ta'limni boshqarishning ilmiy asoslari. O'quv qo'llanma 2020-y
4. N.Sh.Mavlonov The impact of the use of digital technologies on improving the quality of work of preschool organizations// <https://doi.org/10.5281/zenodo.8036458>.
5. Valiyeva Feruza Rashidovna, Abdunazarova Nargiza Fatxullayevna, Zakirov Alisher Akbarovich. The importance of ensuring the mental, physical, spiritual, spiritual development of educators of pre-school educational organizations. PhD. Valieva Feruza Rashidovna //Bosma //Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry (TOJQI) Volume 12, Issue 8. July. 2021:6919.
6. Valiyeva F.R. Ensuring continuity in the training of future professionals in the education system.// European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences/ Volume 7 Number 6, 2019. ISSN 2056-5852
7. Abdullayeva N.Sh. Leader competency and its specific characteristics in managing the school education system// American Journal Of Social Sciences And Humanity ResearcheISSN:2771-2141Pages:152-158|Crossref DOI:<https://doi.org/10.37547/ajsshr/Volume04Issue02-23> Published Date: 2024-02-29<http://theusajournals.com/index.php/ajsshr/article/view/2548>
8. Абдуллаева Н.Ш. Мактабгача таълим ташкилоти раҳбарининг менежерлик кўникмасини шакллантиришга замонавий ёндашувлар// Муғаллим ҳам ўзликсиз билимлендириш» № 1/1 Нөкис — 2025 Б 360-368